แนวทางพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน : กรณีศึกษาวิทยาลัยนครราชสีมา

GUIDELINE OF DEVELOPMENT APPROACH FOR TEACHERS' COMPETENCY OF RELATIONSHIP AND COLLABORATION WITH PARENTS AND COMMUNITY OF TEACHER STUDENT : CASE STUDY NAKORNRAJASIMA COLLEGE

[1]กรองทิพย์ นาควิเชตร, [2]ภัทรฤทัย ลุนสำโรง, [3]วดาภรณ์ พูลผลอำนวย, [4]กฤษฎา วัฒนศักดิ์, [5]นัยนา พรหมดำ, [6]จำรัส มุ่งเฝ้ากลาง และ [7]สุวัตน์ อาสาสิงห์

[1]Krongtip Nakvichet, [2]Patruthai Lunsomrong, [3]Wadaporn Poolpholamnoey, [4]Krisda Watanasak, [5]Naiyana Promdam, [6]Chamrat Mungfaoklang and [7]Suwat Asasing

วิทยาลัยนครราชสีมา, ประเทศไทย

Nakornrajasima College, Thailand.

Received : December 25, 2023; **Revised** : March 23, 2024; **Accepted** :April 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา 1) ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 2) แนวทางพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน เก็บข้อมูล ในวิทยาลัยนครราชสีมา ได้แก่ สอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาครู จำนวน 92 คน และสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ รวม 34 คน ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่มีคุณภาพดี ผลการวิจัยพบว่า 1)

[1]รองศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา
[2]อาจารย์ ดร.สาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา
[3]รองศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา
[4]อาจารย์ ดร. สาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา
[5]อาจารย์ ดร.สาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา
[6]อาจารย์ ดร. สาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา
[7]อาจารย์ สาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

สมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนของนักศึกษาครูอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.13; S.D. = 0.82) 2) แนวทางพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนของนักศึกษาครู คือ กระบวนการบริหารคุณภาพแบบมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ทั้งการวางแผน การดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนา

คำสำคัญ : แนวทางพัฒนานักศึกษาครู สมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน การบริหารเชิงคุณภาพ

Abstract

The purposes of this study were to study 1) the level of student teachers' competency of relationship and collaboration with parents and community of teacher student 2) the guideline of development approach for teacher student competency of relationship and collaboration with parents and community of teacher student. The purposive sample were 92 teacher students and 34 people involved : administrators, mentors and supervisors. The data was collected using rating questionnaire and structured interview questionnaire. The results of the study were as follows : 1) The teacher students' competency of relationship and collaboration with parents and community were at a high level ($\overline{X}$ =4.13; S.D. = 0.82) .2) The guideline of development approach for teacher students' competency of relationship and collaboration with parents and community of teacher student were participation quality management procedure: planning, doing procedure, checking and acting.

Keywords: Guideline for Teacher Student Development , Teacher Student's Competency of Relationship and Collaboration with Parents and Community, Quality Management

บทนำ

สังคมโลกในปัจจุบันเผชิญกับภาวะพลิกผันอย่างคาดไม่ถึงในทุกมิติ มีความผันผวน ปั่นป่วน ไม่แน่นอน ซับซ้อน คลุมเครือ ในทุกขณะ ทุกบริบท ในทุกภาคส่วนในสังคม การดำเนินภารกิจใดๆ จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนสู่กระบวนการดำเนินงานตามสถานการณ์แบบยืดหยุ่น โดยเฉพาะกระบวนการจัดการศึกษาซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาคนทั้งประเทศ จำเป็นต้องมุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้สามารถเผชิญสถานการณ์ดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม (ศุภชัย ปทุมนากุล, 2565; อรรถพล สังขวาสี, 2565, ราชกิจจานุเบกษา, 2565ก) อันเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ในกระบวนการจัดการศึกษา มี "ครู"เป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาคน เนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดและสัมผัสโดยตรงกับผู้เรียน ครูต้องมีความพร้อมในสมรรถนะที่จำเป็นอย่างเข้มแข็ง ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่กระบวนการผลิตครูและ

การพัฒนานักศึกษาครู เป็นภารกิจสำคัญของสถาบันผลิตครูที่มีบทบาทในการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้ครูมีความพร้อมที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ตรงต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สามารถดำเนินชีวิตอย่างเท่าทันความเปลี่ยนแปลงแบบยั่งยืน ต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ (สุชัชวีร์ สุวรรณสวัสดิ์, 2562) ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนสู่ความยั่งยืนแบบองค์รวม นับจากปี พ.ศ. 2564 – 2573 เน้นเชื่อมโยงเศรษฐกิจชีวภาพ และเศรษฐกิจสีเขียว ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม ในลักษณะการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565) ซึ่งต้องการบุคคลที่มีศักยภาพในการใช้ความรู้ เจตคติเชิงบวก และความสามารถในการปฏิบัติงาน เป็นภารกิจสำคัญของสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิต โดยเฉพาะการผลิตครูซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาคนไทยให้มีลักษณะดังกล่าว

สถาบันผลิตครูในระดับอุดมศึกษาจึงต้องเตรียมความพร้อมในการผลิตครู มุ่งพัฒนาให้นักศึกษาครูมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ตรงต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้นักศึกษาครูได้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง เน้นการพัฒนาครูที่สามารถพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต และจิตอาสา เรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบยั่งยืน ในบริบทสังคมของแต่ละคน แต่ละกลุ่ม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง ควบคู่กับการคำนึงถึงกฎกระทรวงเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ที่กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาตามคุณวุฒิแต่ละระดับ เป็น 4 ด้าน เมื่ออธิบายสู่การผลิตครู ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ (Knowledge) เกี่ยวกับการเป็นครู 2) ด้านทักษะ (Skills) ที่เป็นความสามารถหรือสมรรถนะในการปฏิบัติงานครู และความสามารถทั่วไปในการพัฒนาตน พัฒนางานครู 3) ด้านจริยธรรมที่สอดคล้องกับวิชาชีพครู และ 4) ด้านลักษณะบุคคล (Character) ที่เป็นบุคลิกภาพลักษณะนิสัย ค่านิยม หรือท่าทีที่แสดงออกผ่านพฤติกรรมหรือการกระทำที่เป็นคุณสมบัติเฉพาะวิชาชีพครู แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม (ราชกิจจานุเบกษา, 2565ข) ควบคู่กับเกณฑ์ของคุรุสภาที่กำหนดสมรรถนะของนักศึกษา ซึ่งจะพัฒนาสู่การเป็นครูในปัจจุบันให้ถึงพร้อมด้วยความรู้และประสบการณ์ของวิชาชีพครู มีการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนอย่างรอบด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยมีสมรรถนะด้านหนึ่งที่เพิ่มเติมในปัจจุบันเพื่อสนองนโยบายการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม คือ สมรรถนะครูด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) เป็นการระบุเป้าหมายการผลิตบัณฑิตครูแบบองค์รวม ที่มีความรู้ ความสามารถในการเป็นครู มีจริยธรรมของครูที่พึงเอาใจใส่ต่อผู้เรียน มีคุณลักษณะเฉพาะที่ทันสมัยตอบสนองสถานการณ์ปัจจุบัน จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับที่กำหนดในกฎกระทรวงเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาตามคุณวุฒิแต่ละระดับ เป็น 4 ด้านดังกล่าวข้างต้น ที่เน้นการจัดการศึกษาตอบสนองผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

จะเห็นได้ว่า ประเด็นสำคัญที่สถาบันผลิตครูพึงให้ความสำคัญเพิ่มเติมจากในอดีต คือ เพิ่มเติมการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งเป็นสมรรถนะที่คุรุสภากำหนดในปัจจุบัน ในสถานการณ์ที่สถานศึกษาจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงกับชุมชน เรียนรู้และช่วยแก้ปัญหาของชุมชน รวมทั้งใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ และเอื้อโอกาสในการเรียนรู้สำหรับคนในชุมชน (ศุภชัย ปทุมนากุล, 2566) และอาศัยผู้ปกครองและชุมชนร่วมพัฒนาผู้เรียน และเหมาะสมกับบริบท อันประกอบด้วย การปฏิบัติงานครูในการวิเคราะห์ วางแผน สร้างเครือข่ายร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชน ในการพัฒนาการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ร่วมส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเข้าถึงบริบทของชุมชน อยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความแตกต่างทุกมิติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2563)

กระบวนการผลิตครูซึ่งจำเป็นต้องมีการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทันสมัยอย่างสอดคล้องกัน จัดโอกาสทางการศึกษาและจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น และมีแนวทางในการพัฒนาที่เน้นให้ครูผู้สอนมีประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่สอน มีกระบวนการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถด้านสาขาวิชาชีพครู เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมตามคุณสมบัติที่กำหนด เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การบริการ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนซึ่งมีการเพิ่มเติมขึ้น ที่อาจยังไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม และไม่ปรากฏชัดในภาระงานครู ดังที่ รุ่งทิพย์ เข็มทิศ (2559 : 42 - 55) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ ชูชาติ พ่วงสมจิต (2560 : 1342 - 1354) ได้เสนอว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรมีการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ลดความขัดแย้ง ต่างก็ปฏิบัติต่อกันตามบทบาทของตนด้วยวิธีการอันเหมาะสม มี 2 แนวทาง คือ 1) การพัฒนาโดยตรง การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และ การนำชุมชนเข้ามาในโรงเรียน 2) การพัฒนาโดยอ้อม จัดให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรให้สามารถมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ควบคู่กับพัฒนาโรงเรียนให้มีสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยือน คำนึงถึงผลการวิจัยหลายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กมลรัตน์ จันทโชติ (2556) ได้ศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านคลองมะขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการเข้ามีส่วนร่วมในชุมชน ยังต้องพัฒนา อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านสถานที่ภายในโรงเรียน บุคลากรไม่เพียงพอและขาดทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คนในชุมชนมีหลากหลายอาชีพ มีเวลาว่างไม่ตรงกับการดำเนินกิจกรรมในโรงเรียน พลพัต ชนะสกุล (2556) วิจัยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านบึงตะกู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรศึกษาประถมศึกษาชลบุรี พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ถึง น้อย ได้แก่ ด้านการให้บริการแก่ชุมชน ด้านการรับความช่วยเหลือจากชุมชน ด้านการจัดตั้งกลุ่ม สมาคม ชมรม มูลนิธิ ทว่า นพภัสสร เลิศยศอนันต์ (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนการกุศลของวัดใน

พระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน การเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน การเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับด้านความรู้และอาชีพของชุมชน และด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณี อีกทั้ง นาวิน แกละสมุทร (2562 : 1342 - 1354) วิจัยการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่กรศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วม การสร้างภาคีเครือข่าย การประชาสัมพันธ์ การบริหารชุมชน และพบว่าแนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ 1) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น 2) โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนในทุกวันสำคัญทางศาสนา 3) โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ข่าวสารภายในโรงเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ 4) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาใช้อาคารสถานที่ในการทำกิจกรรมต่างๆ ให้มากขึ้น ต่อมา อภิสรรค์ ภาชนะวรรณ (2564 : 212 - 224) วิจัยการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุระเขต 2 พบว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านสนับสนุน ด้านบทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา และอีก 2 ด้านอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการให้บริการชุมชน และพบว่าแนวทางเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ การประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้ชุมชนรับทราบการดำเนินงานและปัญหา รวมทั้งแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ล่าสุด วัชรพล ถนอม (2564) วิจัยการพัฒนาแนวทางสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนบ้านดอยช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า แนวทางสร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน คือการพัฒนาครูและบุคลากร โดย 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ เขียนโครงการ แต่งตั้งกรรมการดำเนินงาน ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูและบุคลากรมีความรู้เห็นความสำคัญในบทบาทหน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน รวมทั้งจัดให้มีการศึกษาดูงาน จัดกิจกรรมร่วมกัน กำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดงบประมาณ ระยะเวลาดำเนินงาน การประเมินผลรายงานการดำเนินงาน 2) การพัฒนาการดำเนินงาน โดยสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือ หรือขอความช่วยเหลือจากชุมชน เชิญประชุมผู้ปกครอง ออกเยี่ยมบ้าน ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เผยแพร่ข่าวสารการดำเนินงานของโรงเรียน 3) การนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งจากการสังเกต สัมภาษณ์ และศึกษาการรายงาน แล้วสะท้อนผลเพื่อกำหนดแนวทางสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน โดยมีแผนดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ปฏิทินการนิเทศการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้ ไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับ สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และยังไม่พบการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการพัฒนานักศึกษาครูให้ได้เรียนรู้และเสริมประสบการณ์ด้านนี้ เนื่องจากเป็นนโยบายใหม่ของคุรุสภาดังกล่าวแล้ว

ผู้วิจัยจึงมุ่งการศึกษาข้อมูลระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ในการร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียน

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน การศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน ความสามารถในการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความสามารถปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม การส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ความสามารถในการนำวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และศึกษาแนวทางพัฒนาสมรรถะวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) โดยยึดหลักกระบวนการคุณภาพ (Quality Management) ได้แก่ การวางแผน (Planning) การดำเนินงาน (Doing) การติดตามตรวจสอบ (checking) และ การปรับปรุงพัฒนา (Acting) ที่ต้องดำเนินการควบคู่ในทุกมิติ ทั้งทรัพยากรบุคคล (Human Resource) งบประมาณ (Financial Resource) และอาคารสถานที่ (Physical Resource) และข้อมูล/สารสนเทศ (Information resource) ตลอดเวลา เป็นพื้นฐานของการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557; Lemond, D, 2004 Cited in LIBRALIES, 2023) ที่จะสามารถเชื่อมโยงได้กับภารกิจของสถาบันผลิตครูในการพัฒนานักศึกษาครูที่เข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูให้มีสรรถนะต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งพึงให้ความสำคัญในการศึกษาแนวทางพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านนี้สำหรับนักศึกษาครู

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนของนักศึกษาครู

2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนสำหรับนักศึกษาครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยนครราชสีมาที่กำลังฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคเรียนสุดท้ายของการศึกษา จำนวน 115 คน

กลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยนครราชสีมาที่กำลังฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคเรียนสุดท้ายของการศึกษา ที่ยินดีตอบแบบสอบถาม จำนวน 92 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 12 คน อาจารย์นิเทศก์ 9 คน รวม 34 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของการวิจัยครอบคลุม 2 ประเด็นสำคัญ คือ

2.1 สมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ตามที่คุรุสภากำหนด ในปี พ.ศ. 2564 ประกอบด้วย 1) การร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน 3) การศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม 4) ความสามารถปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม 5) การส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น 6) ความสามารถในการนำวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

2.2 แนวทางพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนของนักศึกษาครู ดำเนินการโดยสถาบันผลิตครู ประกอบด้วยกระบวนการบริหารคุณภาพประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การดำเนินงาน (Doing) ตามแผนการจัดการศึกษาที่กำหนด การติดตามตรวจสอบ (checking) และ การปรับปรุงพัฒนา (Acting)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่าความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งยอมรับได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม รายด้าน เท่ากับ 0.79, 0.91, 0.96, 0.91,0.94, 0.92 ภาพรวม เท่ากับ 0.98 ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงรายละเอียดของเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คนชุดเดียวกัน มีคุณภาพดี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนของนักศึกษาครู โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 วิเคราะห์แนวทางพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนสำหรับนักศึกษาครู วิเคราะห์ความถี่และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลมีผลการวิจัย ดังนี้

1. สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนมีผลการวิจัย ดังตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน		ระดับความเป็นจริง/ปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
1.1	นักศึกษาครู ทำความรู้จักกับผู้ปกครองของผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4.31	0.71	มาก
1.2	นักศึกษาครูร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา	4.34	0.69	มาก
1.3	นักศึกษาครูร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา	4.30	0.74	มาก
	รวม	**4.32**	**0.71**	**มาก**
2. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน				
2.1	นักศึกษาครูสร้างความคุ้นเคยกับผู้ปกครองของผู้เรียนอยู่เสมอ	4.41	0.71	มาก
2.2	นักศึกษาครูสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองของผู้เรียนอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน	4.07	0.70	มาก
2.3	นักศึกษาครูทำความรู้จักกับปราชญ์ชาวบ้านในชุมชุมใกล้สถานศึกษา	4.26	0.78	มาก
2.4	นักศึกษาครูสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับปราชญ์ชาวบ้านในชุมชุมใกล้สถานศึกษา เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ร่วมมือกันสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน	4.00	0.88	มาก
2.5	นักศึกษาครูทำความรู้จักกับผู้แทนหน่วยงานปกครองของท้องถิ่นของสถานศึกษา	4.07	0.89	มาก
2.6	นักศึกษาครูสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานปกครองของท้องถิ่นของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน	3.93	0.94	มาก
	รวม	**4.13**	**0.83**	**มาก**
3. การศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม				
3.1	นักศึกษาครูศึกษารายละเอียดของบุคคลที่จะเป็นวิทยากรในชุมชน	3.83	0.89	มาก
3.2	นักศึกษาครูทำความรู้จัก และเข้าถึงบุคคลที่เป็นวิทยากรในชุมชน	3.87	0.89	มาก
3.3	นักศึกษาครูสามารถรายงานการศึกษาเกี่ยวกับวิทยากรในชุมชน	3.79	0.88	มาก
3.4	นักศึกษาครูศึกษา สำรวจ และเข้าถึงสภาพแวดล้อมของชุมชน	4.25	0.72	มาก
3.5	นักศึกษาครูสามารถรายงานการศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชน	4.10	0.78	มาก
3.6	นักศึกษาครูศึกษารายละเอียดของปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน	3.83	0.93	มาก
3.7	นักศึกษาครูทำความรู้จักและเข้าถึงปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน	3.88	0.78	มาก
3.8	นักศึกษาครูสามารถรายงานการศึกษาเกี่ยวกับปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน	3.82	0.79	มาก
3.9	นักศึกษาครูศึกษา สำรวจ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.15	0.73	มาก
3.10	นักศึกษาครูสามารถรายงานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.08	0.74	มาก
3.11	นักศึกษาครูศึกษา สำรวจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชุน	4.13	0.77	มาก
3.12	นักศึกษาครูสามารถรายงานการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชุน	4.14	0.77	มาก
3.13	นักศึกษาครูศึกษา และเข้าใจ เกี่ยวกับเศรษฐกิจของชุมชน	4.18	0.74	มาก
3.14	นักศึกษาครูสามารถรายงานการศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจของชุมชน	4.08	0.82	มาก
	รวม	**4.02**	**0.84**	**มาก**
4. ความสามารถปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม				

4.1	นักศึกษาครูสามารถปฏิบัติตนได้อย่างกลมกลืนในการอยู่ร่วมกับคนชุมชน	4.54	0.67	มาก
4.2	นักศึกษาครูเป็นกัลยาณมิตรกับคนส่วนใหญ่ในชุมชน	4.59	0.67	มาก
4.3	นักศึกษาครูสามารถประสานสัมพันธ์กับคนในชุมชนได้อย่างเหมาะสม ราบรื่น	4.51	0.69	มาก
4.4	นักศึกษาครูสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม	4.50	0.67	มาก
	รวม	**4.54**	**0.67**	**มากที่สุด**
5. การส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น				
5.1	นักศึกษาครูเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	4.42	0.71	มาก
5.2	นักศึกษาครูศึกษาคุณสมบัติของบุคคลที่เป็นวิทยากรด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น	4.09	0.87	มาก
5.3	นักศึกษาครูสามารถรายงานเกี่ยวกับวิทยากรด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น	3.96	0.88	มาก
5.4	นักศึกษาครูศึกษาเกี่ยวกับปราชญ์ชาวบ้านด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น	4.01	0.86	มาก
5.5	นักศึกษาครูสามารถรายงานการศึกษาเกี่ยวกับปราชญ์ชาวบ้านด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น	3.90	0.89	มาก
5.6	นักศึกษาครูศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น	4.06	0.89	มาก
5.7	นักศึกษาครูสามารถรายงานการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น	3.99	0.83	มาก
5.8	นักศึกษาครูศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่นอย่างหลากหลาย	4.15	0.77	มาก
5.9	นักศึกษาครูสามารถรายงานการศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น	4.03	0.78	มาก
	รวม	**4.07**	**0.84**	**มาก**
6. ความสามารถในการนำวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน				
6.1	นักศึกษาครูสามารถนำองค์ความรู้ของวิทยากรด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	4.13	0.77	มาก
6.2	นักศึกษาครูสามารถนำองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	4.02	0.78	มาก
6.3	นักศึกษาครูสามารถนำองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้านวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	4.10	0.77	มาก
	รวม	**4.08**	**0.77**	**มาก**
	ภาพรวมทั้งหมด	**4.13**	**0.82**	**มาก**

จากตาราง 1 พบว่า สมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนของนักศึกษาครู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\overline{X}$ =4.13; S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านความสามารถปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม

อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.54; S.D. = 0.67) ด้านการร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.32; S.D. = 0.71) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.13; S.D. = 0.83) ด้านความสามารถในการนำวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.08; S.D. = 0.77) ด้านการส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.07; S.D. = 0.84) และด้านการศึกษาเข้าถึงบริบทของชุมชนและสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.02; S.D. = 0.84) ตามลำดับ

2. แนวทางพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนสำหรับนักศึกษาครู ดังนี้

2.1 การวางแผนพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนสำหรับนักศึกษาครูโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนกำหนดจุดหมาย ขอบเขต ลำดับขั้นตอน ช่วงเวลา การจัดการข้อมูล/สารสนเทศ ผู้ร่วมรับผิดชอบ การประสานงานที่ชัดเจนจัดทำเป็นปฏิทินกิจกรรมกำหนดภารกิจและมาตรฐานการปฏิบัติของนักศึกษาครูทั้งการศึกษาบริบทชุมชน ผู้ปกครอง โรงเรียนและนักเรียน เชื่อมโยงไปสู่ข้อมูลสารสนเทศสะท้อนระดับสมรรถนะของนักศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท (14 คน) เน้นเพิ่มประสบการณ์ด้านนี้แก่นักศึกษาครู (5 คน)

2.2 การดำเนินงาน โดยจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาครูแตกฉานและแม่นยำในประเด็นความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มอบให้นักศึกษาจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูคล้ายการทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (8 คน) กำหนดจำนวนครั้งให้นักศึกษาในการออกศึกษาเรียนรู้งานของชุมชนควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานครู (1 คน) เสริมทักษะการสื่อสาร การเรียนรู้สภาพชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่นที่นักศึกษาครูจะออกไปปฏิบัติงานรวมทั้งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่จำเป็นและส่งเสริมให้นักศึกษาครูได้แสดงบทบาทการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีหรือการทำงานเป็นทีม (2 คน) ประสานข้อมูล ระหว่างสถาบันผลิตครูกับสถานศึกษา และชุมชน เพื่อใช้ในการชี้แนะแนวทางแก่นักศึกษาครู (2 คน) จัดประชุมอาจารย์นิเทศและนักศึกษาครู ชี้แจงการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู และการประเมินผลก่อนนักศึกษาครูออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู (7 คน) จัดสัมมนาโดยให้ตัวแทนนักศึกษามีส่วนร่วม ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกปฏิบัติการสอน อธิบายตัวบ่งชี้ ยกตัวอย่าง กำชับให้นักศึกษาครูตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (3 คน) อาจารย์นิเทศก์ดำเนินการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เสริมพลังบวกให้นักศึกษาครูเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้การประกอบวิชาชีพครู (2 คน) ชี้แจงครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารสถานศึกษาที่นักศึกษาครูฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู (4 คน) เน้นย้ำครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารสถานศึกษาเรื่องพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน (2 คน)

2.3 การติดตามตรวจสอบ โดยวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งและประเด็นที่ควรพัฒนาของการนิเทศการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู (4 คน) ติดตามความก้าวหน้า ตรวจสอบความสมบูรณ์เหมาะสมระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ สอบถามปัญหาของนักศึกษาครู เพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหาตามความ

เหมาะสมของปัญหานั้นๆ และเป็นไปตามเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนด (9 คน) เพิ่มประเด็นความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ให้นักศึกษาครูรายงานการดำเนินงานเชิงคุณภาพ ในแฟ้มสะสมงานการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู กำหนดประเด็นให้นักศึกษาครูนำเสนอผลการศึกษาหรือสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ในที่ประชุมสัมมนาหลังการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู (5 คน)

2.4 การปรับปรุงพัฒนา โดยสังเคราะห์ผลการติดตามการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน เทียบกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดเพื่อไปนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนา (9 คน) กำหนดให้มีการรายงานผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูเป็น Report Writing เพื่อเป็นหลักฐาน และแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง (1 คน) ให้รายละเอียดเพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา แก่ครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารสถานศึกษา และ นักศึกษาครู โดยประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษา (1 คน) แจ้งผลการตรวจสอบติดตามให้สถานศึกษาที่นักศึกษาครูฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ทราบเพื่อยืนยันและปรับปรุงพัฒนาอย่างเหมาะสมกับบริบท (2 คน) สะท้อนผลการติดตามตรวจสอบพัฒนาการของสมรรถนะนักศึกษาครูให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับทราบเพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนา (2 คน) พัฒนารูปแบบให้ทันสมัยและตรงกับสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ (1 คน)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน : กรณีศึกษาวิทยาลัยนครราชสีมา มีประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิจัยสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะนักศึกษาครูได้ฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูตามคู่มือการฝึกปฏิบัติฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู (คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา, 2564) สอดคล้องนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักศึกษาครูที่คุรุสภากำหนดให้มีการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านต่างๆ ซึ่งรวมถึงสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้แกครองและชุมชนอันประกอบด้วย การร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน การศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม การร่วมส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และการนำวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) และตอบสนองมาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 ที่มุงพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างรอบด้าน อันรวมถึงสมรรถนะที่จำเป็นและลักษณะบุคคลในแต่ละวิชาชีพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2565ข)

สำหรับผลการวิจัยที่พบว่า สมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนของครู มีบางด้านย่อยที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความสามารถปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างเหมาะสมนับเป็นจุดเด่นของนักศึกษาครูอันจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนของครูในด้านย่อยอื่น ๆ ต่อไป

2. แนวทางพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนประกอบด้วยกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนทั้งการวางแผนการดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนา เป็นกระบวนการบริหารที่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมใน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารการศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ คือ การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 131 -132) และเป็นไปตามกระบวนการทำงานอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นที่ยอมรับทั่วไปในสากล (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การวิจัยแนวทางพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน : กรณีศึกษาวิทยาลัยนครราชสีมา จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนของนักศึกษาครู ซึ่งเป็นสมรรถนะล่าสุดที่คุรุสภากำหนดให้นักศึกษาพึงมี ผ่านกระบวนการฝึกปฏิบัติในสถานศึกษา เน้นให้สถาบันผลิตครูตระหนักถึงกระบวนการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ อาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะด้านนี้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ จันทโชติ. (2556). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านคลองมะขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรศึกษาประถมศึกษาตราด.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา. (2564). คู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูตามข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. นครราชสีมา. วิทยาลัยนครราชสีมา.

ชูชาติ พ่วงสมจิต. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. Veridian E – Journal, Silapakorn University (ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ). 10(2) : 1342 – 1354.

ราชกิจจานุเบกษา. (2563). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องรายละเอียดมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอน 109 7 พฤษภาคม

2563. (ออนไลน์) ได้จาก : https://www.ksp.or.th/ksp2018/2020/06/19628/ สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2564.

ราชกิจจานุเบกษา. (2565ก). เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง ประกาศเรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

ราชกิจจานุเบกษา. (2565ข). กฎกระทรวงมาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. ราชกิจจานุเบกษา.เล่ม 139 ตอน 20 ก 31 มีนาคม 2565. (ออนไลน์) ได้จาก : https://www.mhesi.go.th/index.php/aboutus/legal-all/76-ministerial-regulation/7210-2565-2.html. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2566.

รุ่งทิพย์ เข็มทิศ (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

วัชรพล ถนอม. (2564). *การพัฒนาแนวทางสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนบ้านดอยช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ศุภชัย ปทุมนากุล. (2565).*'การพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสังคมยุค Next Normal : การเปลี่ยนผ่านจากภาวะปกติใหม่'* การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 9 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 7 (NEUNIC 2022). วันเสาร์ที่ 28 พฤษภาคม 2565. ณ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกฉียงเหนือ ผ่านระบบ Google meet.

ศุภชัย ปทุมนากุล. (2566). 'การพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อชุมชนที่ยั่งยืน.การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 10 และระดับนานาชาติครั้งที่ 8 (NEUNIC 2022). วันอาทิตย์ที่ 28 พฤษภาคม 2566. ณ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านระบบ Metavert Online

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579. กระทรวงศึกษาธิการ.

สุชัชวีร์ สุวรรณสวัสดิ์. (2562). *การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุควิกฤตผู้เรียน.* การประชุมทางวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยคัดสรรค์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ครั้งที่ 3 : การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วันที่ 2 – 3 กุมภาพันธ์ 2562 ณ Kensington English Garden Resort Khaoyai อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา : สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี (สสอท.) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.

อรรถพล สังขวาสี. (2565) *ปลัด ศธ.ชี้เข้ายุค BANI WORLD รวมความปั่นป่วนไว้ทั้งหมด* กระทบการศึกษาโดยตรง มอบนโยบายรับมือ อุดเรียนรู้ถดถอย. ไทยโพสต์. (ออนไลน์) ได้จาก : https://www.thaipost.net/education-news/255668/ สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2566.

อภิสรรค์ ภาชนะวรรณ. (2564). *การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุระเขต 2.* วารสารมจร.สังคมศาสตร์ปริทัศน์. 10 (3) : 210 -224.